

- **Kiedy można uruchomić procedurę zobowiązania do leczenia odwykowego?**

Aby zobowiązać daną osobę do leczenia odwykowego, muszą wystąpić jednocześnie zarówno uzależnienie od alkoholu, jak i jedna z przesłanek wskazanych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi:

1. Rozkład życia rodzinnego.
2. Demoralizacja małoletnich.
3. Uchylenie się od pracy.
4. Systematyczne zakłócanie spokoju lub porządku publicznego.

Oznacza to zatem, że samo stwierdzenie uzależnienia nie wystarczy, aby taką procedurę uruchomić. Musi wystąpić jeszcze przynajmniej jedno negatywne zachowanie spośród wymienionych powyżej. W innym przypadku nie ma podstaw do skierowania sprawy do sądu.

- **Kto może zainicjować procedurę i w jakiej formie?**

Zawiadomienie do Gminnej Komisji może złożyć zarówno osoba prywatna, jak i instytucja publiczna (np. policja, ośrodek pomocy społecznej, szkoła). Zatem każdy, kto ma uzasadnione podejrzenie, że dana osoba jest uzależniona oraz, że w związku z piciem dopuszcza się zachowań wymienionych w omawianych wyżej przesłankach, może zgłosić ten fakt do Gminnej Komisji. Oznacza to, że jeśli jesteś żoną lub mężem osoby uzależnionej, ale z jakichś względów obawiasz się osobistego uczestnictwa w procedurze, możesz poprosić o złożenie takiego wniosku np. pracownika socjalnego albo inną osobę lub instytucję, która będzie gotowa to uczynić i będzie dysponowała stosownymi informacjami na temat funkcjonowania osoby uzależnionej.

Wniosek o wszczęcie leczenia do pobrania w załączniku

Jakie dowody powinienam/powiniennem dostarczyć Gminnej Komisji?

Trzeba wskazać dane osoby, która składa takie zawiadomienie (wnioski anonimowe nie mogą być rozpatrywane, ponieważ nie stanowią dowodu dla sądu) oraz to, że wnioskodawca domaga się uruchomienia postępowania zmierzającego do zobowiązania do leczenia odwykowego. Dla ułatwienia dalszego postępowania należy w uzasadnieniu zawiadomienia opisać, w jaki sposób picie osoby, względem której chcemy rozpocząć procedurę, negatywnie wpływa na rodzinę, dzieci czy

zakłócanie porządku publicznego. Krótko mówiąc, należy wskazać okoliczności, które zgodnie z ustawą są wymagane, aby można było skierować sprawę do sądu, czyli uzależnienie od alkoholu (ostatecznie potwierdzają to biegli) oraz uzasadnić występowanie jednej z następującej konsekwencji: rozkład życia rodzinnego, demoralizacja małoletnich, uchylanie się od pracy lub systematyczne zakłócanie spokoju lub porządku publicznego.

W zawiadomieniu można też wskazać inne osoby, które będą mogły udzielić Komisji, a potem ewentualnie sądowi, dodatkowych informacji potwierdzających opisaną przez wnioskodawcę sytuację.

- **Kim są biegli wydający opinię w przedmiocie uzależnienia od alkoholu?**

Opinię wydają wspólnie, po przeprowadzonych badaniach, lekarz psychiatra i psycholog albo lekarz psychiatra i specjalista psychoterapii uzależnień.

- **A co jeśli osoba uzależniona nie stawia się na spotkanie z Gminną Komisją albo nie przyjdzie na rozmowę z biegłymi?**

Niestawienie się na zaproszenie Gminnej Komisji nie wstrzymuje dalszego postępowania. Podobnie brak opinii biegłych nie oznacza, że Komisja kończy postępowanie i rezygnuje ze skierowania sprawy do sądu. Komisja będzie starała się spotkać z osobą uzależnioną, wysyłając do niej stosowne pisma, podobnie będzie starała się skierować ją na badanie przez biegłych, jednak stawiennictwo osoby zobowiązanej i przeprowadzenie z nią rozmowy nie jest warunkiem koniecznym, aby skierować wniosek do sądu. Jeśli nie uda się zrealizować badania, Komisja dołączy do wniosku do sądu stosowną dokumentację (korespondencję, protokoły z posiedzeń), potwierdzającą podejmowane próby w celu skierowania danej osoby na badanie przez biegłych.

Warto wiedzieć, że Komisja nie może zastosować żadnego przymusu, np. nie może zwrócić się do policji, aby ta doprowadziła daną osobę na spotkanie z komisją albo na badanie przez biegłego. Wszelkie środki przymusu, np. dowieszenie do placówki odwykowej, mogą mieć miejsce dopiero po orzeczeniu zobowiązania do leczenia odwykowego i na wyraźne polecenie sądu.

- **Co mogę zrobić, żeby mąż/żona nie czytał(a) moich zeznań?**

Gminna Komisja może odmówić pokazywania osobie zobowiązanej zeznań złożonych przez wnioskodawcę, czy świadków, wtedy, kiedy ich

ujawnienie mogłoby narazić te osoby na niebezpieczeństwo. Jeśli zatem czujesz się w jakiś sposób zagrożony/zagrożona, poinformuj o tym Komisję i poproś, aby w protokole rozmowy odnotowali informację o nieujawnianiu treści zgłoszenia.

Należy jednak pamiętać, że w sytuacji, kiedy sprawa trafi do sądu, zobowiązany będzie miał pełny dostęp do materiałów postępowania.

- **Jak wygląda postępowanie przed sądem?**

Należy pamiętać, że uczestnikami postępowania sądowego są Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz osoba zobowiązana. Sąd wyda postanowienie w przedmiocie zobowiązania do leczenia odwykowego po przeprowadzeniu rozprawy oraz wysłuchaniu osoby zobowiązanej. Komisja przekazuje zebraną dokumentację wraz z opinią biegłych, jeśli badanie zostało zrealizowane. Może także wnioskować o wezwanie na rozprawę określonych świadków lub biegłych. Jeśli badanie przez biegłych nie zostało przeprowadzone, bo zobowiązany nie zgłaszał się, sąd przed wydaniem postanowienia zarządza poddanie takiej osoby odpowiednim badaniom. Jeśli biegli nie ustalili jednoznacznie, czy osoba jest uzależniona, czy nie, sąd może zarządzić skierowanie takiej osoby na obserwację do zakładu leczenia odwykowego. Jeśli zobowiązany nie stawia się do placówki, sąd może zarządzić przymusowe doprowadzenie przez policję.

- **Co można zrobić w sytuacji, w której osoba zobowiązana nie stawia się na rozprawę do sądu i nie ma usprawiedliwienia, np. zwolnienia lekarskiego?**

W sytuacji nieusprawiedliwionego niestawienia się do sądu, sądowi przysługuje wydanie zarządzenia o przymusowym doprowadzeniu takiej osoby na rozprawę przez policję.

- **Czy jako wnioskodawca będę musiał(a) ponieść koszty sądowe?**

Nie. Ogół kosztów postępowania, w tym koszt przeprowadzenia badania przez biegłych, poniesie Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Natomiast jeśli na wniosek zobowiązanego zostaną przeprowadzone jakieś dodatkowe czynności, wtedy koszty te będą obciążały osobę zobowiązaną.

- **Co mogę zrobić, jeśli osoba uzależniona mimo postanowienia sądu nie chce się leczyć?**

Jeśli zobowiązany nie realizuje postanowienia sądu, należy zgłosić ten fakt albo bezpośrednio do sądu, albo poinformować o tym kuratora, jeśli sąd takiego przydzielił. Sądowe zobowiązanie jest ważne przez 2 lata i w tym czasie policja na polecenie sądu może dowieźć, nawet kilkakrotnie, taką osobę do placówki leczenia odwykowego. Po upływie 2 lat procedurę trzeba uruchomić i przeprowadzić ponownie.

- **Na czym polega leczenie odwykowe?**

Leczenie odwykowe polega na uczestnictwie w psychoterapii, podczas której pacjent ma okazję dowiedzieć się na czym polega jego uzależnienie oraz nabywa umiejętności radzenia sobie z głodem alkoholowym i nawrotami. Podczas terapii pacjenci uczą się jak sobie radzić z emocjami i problemami dnia codziennego bez pomocy substancji psychoaktywnych. Skuteczność terapii wynosi ok. 30-40%. Duży wpływ na efektywność leczenia ma postawa samego pacjenta oraz jego zaangażowanie i aktywny udział w terapii. Program podstawowy psychoterapii trwa od 6 do 8 tygodni w oddziałach całodobowych i dziennych lub ok. 6 miesięcy w placówkach ambulatoryjnych. Kolejny etap to program pogłębionej psychoterapii, trwający ok. 12-18 miesięcy. Leczenie osób uzależnionych jest bezpłatne również dla osób nieubezpieczonych.

- **Co mam zrobić, jeśli osoba uzależniona stosuje przemoc wobec mnie albo moich dzieci?**

Picie alkoholu zwiększa prawdopodobieństwo stosowania przemocy wobec bliskich, choć zwykle nie jest jedyną przyczyną zachowań agresywnych. Osoby krzywdzone często odczuwają wstyd i lęk, trudno im o swojej sytuacji opowiedzieć. Jeśli twój partner zachowuje się agresywnie wobec ciebie albo twoich dzieci, masz prawo się bronić. Nic nie usprawiedliwia przemocy, a więc również nadużywanie alkoholu. O pomoc możesz zwrócić się do ośrodka pomocy społecznej czy do policji. Możesz też skontaktować się z Ogólnopolskim Pogotowiem dla Ofiar Przemocy w Rodzinie Niebieska Linia, dzwoniąc pod numer 801-12-00-02 lub pisząc na adres niebieskalinia@niebieskalinia.info.

W każdej sytuacji bezpośredniego zagrożenia dzwoń pod numer alarmowy 112.